

Koers-Kunsteducatie PO en VO

Villa Mondriaan wil bijdragen aan de groei van elke bezoeker. Dit doen we voor jong en oud, tijdens een individueel bezoek en als onderdeel van een georganiseerde activiteit.

In dit document vind u onze educatievisie en per onderwijs doelgroep de leerdoelen gebaseerd op de leerdoelen aansluitend op het kerndoelenboekje van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Educatie visie Museum Villa Mondriaan

Museum Villa Mondriaan is hét museum voor coming-of-age. De wereldberoemde Piet Mondriaan ontwikkelde zich tijdens zijn tienerjaren in deze villa in Winterswijk. Naast topstukken van de jonge Mondriaan toont het museum werken van zowel gevestigde als hedendaagse kunstenaars in hun zoektocht naar een eigen signatuur. Eén ding hebben de kunstenaars gemeen: net als de jonge Mondriaan bevinden ze zich allemaal in de turbulente periode van hun ontwikkeling.

Villa Mondriaan wil bijdragen aan de groei van elke bezoeker: van jong tot oud. Kunstbeleving draagt bij aan de sociale-, creatieve- en identiteitsontwikkeling van ieder mens. Wij zijn ervan overtuigd dat iedereen zijn, haar of hen spreekwoordelijke gereedschapskist verder kan ontwikkelen en verbreden om kunst nog vollediger te beleven. Zo kan er bij een museumbezoek of activiteit gebruik worden gemaakt van kunsthistorische gereedschappen. Op een andere manier kunnen gespreksvormen en creatieve activiteiten in het museumatelier bijdragen aan een breder begrip van kunst. In al deze situaties wordt de bezoeker uitgedaagd om gebruik te maken van het aangeboden gereedschap om zich op persoonlijk niveau te verhouden tot kunst.

Primair onderwijs, groep 1-4

Vaardigheden: creatief denken, beeldbeschouwing en communiceren.

Tijdens één van de speciale rondleidingen zoals de Mondriaan Experttour of de Op avontuur in Villa Mondriaan tour.

1. Tijdens het bezoek maken kinderen spelenderwijs kennis met het museum. Middels een interactieve rondleiding van 1 uur kunnen kinderen:

In eigen woorden uitleggen wat de functies zijn van een museum: namelijk bewaren en tonen;

In eigen woorden uitleggen wat de connectie is tussen Villa Mondriaan en Piet Mondriaan.

2. De kinderen maken tijdens een rondleiding of workshop kennis met schilderkunst en kunnen in enkele minuten vertellen dat een schilderij (over het algemeen) bestaat uit verf op een ondergrond.

De kinderen bekijken geconcentreerd de kunstwerken;

De kinderen kunnen proactief vertellen over de onderdelen waaruit een schilderij bestaat: de verschillende soorten verf op een ondergrond.

3. De kinderen maken tijdens een rondleiding of workshop actief kennis met de kunstwerken van de jonge Mondriaan (in zijn levensloop van 0 tot 20 jaar) middels kijken, luisteren, ruiken, voelen en praten.

De kinderen bekijken de kunstwerken en worden middels kijkvragen uitgedaagd te vertellen over wat ze zien en denken te zien;

De kinderen horen dat de kunstwerken van Mondriaan zijn;

De kinderen luisteren naar elkaar en de rondleider;

De kinderen kunnen het verschil benoemen tussen een foto en een schilderij en wat de handeling van het schilderen kan doen voor een afbeelding.

Primair onderwijs, groep 1-4

Vaardigheden: creatief denken,
beeldbeschouwing en communiceren.

4. De kinderen zijn in staat om hun onderzoekend vermogen te oefenen middels het stellen- en beantwoorden van vragen tijdens een rondleiding.

De kinderen durven in groepsverband antwoord te geven;

De kinderen moeten goed kijken naar kleur en compositie om antwoord te kunnen geven op de vraag (ze hoeven geen begrip te hebben van de term “compositie”).

5. De kinderen kunnen na een workshop of rondleiding uitleggen waarom niet iedereen dezelfde mening heeft over een kunstwerk.

Kinderen maken kennis met de beginselen van smaakvorming, ze kunnen benoemen wat ze aanspreekt of mooi vinden en wat minder mooi.

6. Tijdens een creatieve workshop kunnen de kinderen zich vrij (en veilig) voelen om een eigen invulling te geven aan de opdracht: zich creatief ontplooien.

De kinderen kijken zichtbaar af van de voorbeelden die worden gegeven

7. Tijdens een creatieve workshop van 1 uur kunnen de kinderen zichtbaar en auditief begrip opbrengen voor elkaars creaties: alle tekeningen zijn “goed”.

Onder begeleiding van een rondleider verkent u met behulp van de leskist het museum. Door het uitvoeren van vier verschillende opdrachten leren kinderen het werk van de beroemde kunstenaar Piet Mondriaan kennen.

Primair onderwijs, groep 5-8

Vaardigheden: beeldbeschouwing, communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden en creatief denken.

Wist u al dat kinderen in het Villa atelier zelf aan de slag gaan met kunst? Alle workshops vindt u op villamondriaan.nl.

8. De kinderen zijn na een rondleiding of workshop instaat op een basis niveau zelfstandig het concept en de voorstelling van een kunstwerk te achterhalen.

De kinderen kunnen beschrijven wat ze zien en kunnen hier woorden aan verbinden die betrekking hebben op het concept van het kunstwerk, of ene persoonlijke invulling geven van wat er gebeurd op de voorstelling.

9. De kinderen leggen in eigen taalgebruik uit dat de kunstwerken van Mondriaan gemaakt zijn met verf en met een kwast en hebben daarbij begrip van de termen “creëren” en “creatief proces”:

De kinderen kunnen uitleggen met welk doel verf en kwasten worden gebruikt;

De kinderen kunnen in het eigen hoofd herhalen hoe een schilderij tot stand komt;

De kinderen kunnen uitleggen dat iedereen op een andere manier op een idee komt en daarmee op een andere manier “creëert”.

10. De kinderen kunnen na een rondleiding of workshop een onderscheid maken tussen realistische kunst en abstracte kunst.

De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de vakterm “realistisch” behelst;

De kinderen kunnen in eigen worden uitleggen wat de vakterm “abstractie” behelst.

11. Tijdens een rondleiding of workshop verwerven de kinderen basale kennis over- en krijgen (eventueel) waardering voor het cultureel erfgoed van Mondriaan: zijn abstracte werken de ontwikkeling van De Stijl.

12. De kinderen hebben begrip van de manier waarop erfgoed ontstaat, in het geval van Mondriaan: middels vernieuwing:

De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen dat vernieuwing verwijst naar de poging om het bestaande op een positieve manier te veranderen.

13. De kinderen kunnen aantonen dat hij/zij begrijpt dat Piet Mondriaan zijn werk kan worden beschouwd als onderdeel van Nederlands erfgoed:

De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen dat erfgoed een gezamenlijk erfenis is van Nederland;

De kinderen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom het werk van Mondriaan gezien kan worden als erfgoed.

14. De kinderen vormen tijdens een rondleiding of workshop een mening over de kunstwerken in museum Villa Mondriaan en zijn in staat dit in eigen woorden te vertellen aan klasgenoten en de museumdocent.

De kinderen zijn in staat om hun eigen mening te formuleren (zelfregulering);

De kinderen zijn in staat om hun eigen mening op een heldere manier te communiceren naar leeftijdgenoten en de museumdocent.

Primair onderwijs, groep 5-8

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, creatief denken.

15. De kinderen leren om het eigen creatieve proces en de uitkomst hiervan, alleen of als deelnemer in een groep, aan derden te tonen.

De kinderen begrijpen dat “maken” altijd een creatief proces is waarbij het eindresultaat niet het belangrijkste is;

De kinderen zijn in staat om, alleen of als deelnemers van een groep, voor de klas in heldere bewoording te vertellen over het eigen kunstwerk.

16. De kinderen vormen een mening over het eigen kunstwerk en dat van klasgenoten en zijn in staat om dit in eigen woorden te vertellen aan klasgenoten.

De kinderen zijn in staat om hun eigen mening te formuleren (zelfregulering);

De kinderen zijn in staat om hun eigen mening op een heldere manier te communiceren met hun klasgenootjes

17. De kinderen kunnen na het volgen van een rondleiding of workshop in enkele minuten uitleggen wat het verschil is tussen beeldende kunst, muziek, theater en dans.

De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen dat “de kunsten” slaat op vier disciplines, namelijk: dans, theater, muziek en beeldende kunst.

18. De kinderen zijn in staat om na een rondleiding of workshop voor zichzelf een definitie te formuleren van de categorieën (die in de westerse wereld worden gehanteerd) namelijk: kunst en non-kunst.

19. De kinderen zijn zich ervan bewust dat het begrip “kunst” voor iedereen een andere betekenis heeft, een schilderij is niet per definitie een kunstwerk. Het kan ook gaan om kitsch of huisvuil.

Tijdens Mijn Museum krijgen leerlingen de kans om hun eigen werk te presenteren, te cureren en hun expositie te openen!

Koers-Kunsteducatie

Voortgezet onderwijs

Villa Mondriaan wil bijdragen aan de groei van elke bezoeker. Dit doen we voor elke bezoeker, voor jong en oud zowel tijdens een individueel bezoek en als onderdeel van een georganiseerde activiteit.

In dit document vind u onze educatievisie en per onderwijs doelgroep de leerdoelen gebaseerd op de leerdoelen aansluitend op de kerndoelen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Voortgezet onderwijs, onderbouw

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, kritisch denken en creatief denken.

19. De leerlingen verbinden (met behulp van de rondleider) de geschiedkundige context aan de belangrijkste keerpunten voor Mondriaan. Hierbij kunnen de leerlingen na een rondleiding of workshop in eigen woorden de belangrijkste momenten in de levensloop van Piet Mondriaan benoemen, namelijk:

De periode dat Mondriaan in Winterswijk verbleef en werd onderwezen door zijn vader en oom;

De periode waarin Mondriaan van meer realistisch werk naar meer abstract werk ging.

20. De leerlingen kunnen na een rondleiding of workshop het verschil uitleggen tussen realistische kunst en abstracte kunst.

De leerlingen kunnen, aan de hand van een zelfgekozen schilderij, uitleggen wanneer een werk abstract is en toelichten waarom ze dit denken;

De leerlingen kunnen, aan de hand van zelfgekozen schilderij, uitleggen wanneer een werk realistisch is en toelichten waarom ze dit denken.

21. De leerling is in staat om bij het maken van kunst, inspiratie op te doen bij bestaande kunstenaars.

De leerling geeft erkenning aan dat wat al gemaakt is, middels het verwerken van (beeldende) verwijzingen;

De leerling toont aan besef te hebben van het feit dat hij of zij in de voetsporen treedt van voorgangers en dus actief is in een groter geheel van beeldend makers.

Voortgezet onderwijs, onderbouw

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, kritisch denken en creatief denken.

22. De leerling kan in een reflexief gesprek met anderen, met minstens vier argumenten uitleggen waarom een object wel of geen kunst is.

De leerling kan beeldende kunst als zodanig onderscheiden van non-kunst;

De leerling heeft kennisgenomen van het bestaan van minstens vier kunststromingen: dans, muziek, theater en beeldende kunst;

De leerling kan zijn eigen mening in gesprek met klasgenoten helder, concreet en overtuigd uitdrukken.

23. De leerling toont aan dat hij of zij kennis heeft genomen van alle disciplines middels interdisciplinair kunst maken: hieronder wordt verstaan twee of meer disciplines, waarvan beeldende kunsten er één moet zijn (zie: Mondriaan en Boogiewoogie muziek en Mondriaan en dans).

De leerling kan zowel de verschillen als de overeenkomsten tussen de disciplines dans, theater, beeldende kunst en muziek uitleggen en gaat daarbij verder dan enkel de formele eigenschappen te benoemen van de disciplines.

Tijdens Mondriaan talen(t) worden leerlingen uitgedaagd om in de door hen gevolgde vreemde taal te spreken tegen de kassamedewerker, beveiliging, bezoeker en beheerder van het museum. Voor meer informatie, kijk op: villamondriaan.nl/educatie/mondriaan-talent.

Voortgezet onderwijs, bovenbouw VMBO

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, kritisch denken, creatief denken, probleemgericht werken.

24. Na een rondleiding van één uur kijken de leerlingen vanuit een breder perspectief naar kunst: de leerlingen kunnen respect en begrip opbrengen voor andersoortige inzichten op beeldende kunst, middels het bediscussiëren van het eigen standpunt:

In gesprek luisteren de leerlingen aandachtig naar elkaar;

De leerlingen zijn in staat een eigen mening te vormen en deze met concrete standpunten (die op feiten gebaseerd zijn) te verdedigen;

De leerlingen zijn in staat om inhoudelijk te reageren op het werk van klasgenoten.

25. De leerlingen komen, middels een kennismaking met Mondriaan, tot een begrip van beeldend kunstenaarschap als beroep:

De leerlingen beschouwen het kunstenaarschap als een vak en nemen het museumbezoek serieus (leerlingen vertonen correct en netjes gedrag);

De leerlingen begrijpen de stereotypingen en vooroordelen die gepaard gaan met het kunstenaarsvak in Nederland.

26. De leerlingen kunnen reflecteren op het eigen kunstwerk:

De leerlingen kunnen, in eigen woorden, de keuze voor het materiaal uitleggen;

De leerlingen kunnen, in eigen woorden, de keuze voor techniek uitleggen.

De leerlingen kunnen, in eigen woorden, de boodschap van het werk toelichten.

27. De leerlingen kunnen voor een groep het eigen beeldende werk presenteren:

De leerlingen luisteren met respect naar elkaar.

De leerlingen gebruiken minstens drie relevante vaktermen in de juiste definitie.

De leerlingen kijken het klaslokaal in en maken oogcontact met klasgenoten.

28. De leerlingen maken kennis met het ambacht van het fotograferen: na een uur kunnen de leerlingen een gaatjescamera maken en handmatig foto's inkleuren

De leerlingen krijgen meer begrip voor fotografie, beeldcultuur en de gevolgen van "vastleggen" voor de lange termijn;

De leerlingen krijgen, middels ambacht, begrip voor een samenleving die moet verduurzamen (globaliteit versus lokaal produceren).

Voortgezet onderwijs, bovenbouw HAVO/VWO

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, kritisch denken, creatief denken, probleemgericht werken.

29. Na een rondleiding kunnen de leerlingen de volgende begrippen in de juiste context toepassen: compositie, vorm, contrast, zeggingskracht, herkenbaarheid, kleur, sfeer, associatie, beeldrijm.

De leerlingen kunnen zelf een voorbeeld bedenken waar vier of meer van bovenstaande begrippen in de juiste definitie worden gebruikt.

30. Leerlingen kunnen na een workshop of rondleiding in eigen woorden bondig uitleggen wat de invloed is geweest van Mondriaan zijn abstracte werk op de Nederlandse kunstwereld na 1940. Hierbij gaan leerlingen in op kleurgebruik, overtuiging en wederzijdse invloed op andere kunstenaars binnen De Stijl.

31. Leerlingen kunnen na een workshop of rondleiding in eigen woorden bondig uitleggen op welke manieren Mondriaan zijn vroege werk het fundament hebben gelegd voor zijn latere werk, daarbij gebruiken de leerlingen de begrippen “oefening” en “ontwikkeling”.

Tijdens Mijn Museum krijgen leerlingen de kans om hun eigen werk te presenteren, te cureren en hun expositie te openen!

Voortgezet onderwijs, bovenbouw HAVO/VWO

Vaardigheden: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, kritisch denken, creatief denken, probleemgericht werken.

32. Leerlingen kunnen binnen twee uur: informatie over Mondriaan en over Museum Villa Mondriaan verwerven uit de Duitse, Franse en Engelse taal.

De leerlingen zijn in staat om op basisniveau antwoord te geven op vragen in het Duits, Frans en in het Engels;

De leerlingen zijn in staat om op basisniveau vragen te stellen in het Duits, Frans en in het Engels.

33. De leerling kan op een adequate wijze vertellen over het eigen beeldende proces, daarbij vertelt de leerling over de volgende stappen: de conceptuele fase, de experimentele fase, de uitvoering, (optioneel: experiment in de uitvoering), de afrondende fase en de reflecterende fase.

De leerlingen gebruiken minstens vijf relevante vaktermen in de juiste definitie;

De leerlingen kijken het klaslokaal in en maken oogcontact met klasgenoten. De leerlingen stellen relevante vragen aan klasgenoten en/of reageren op de vragen.

34. De leerlingen kunnen in samenspraak met twee andere klasgenoten, hun kunstwerken presenteren en exposeren in het schoolgebouw, daarbij oefenen ze hun presentatievaardigheden:

De leerlingen praten verstaanbaar en enthousiasmerend;

De leerlingen verbeteren elkaar en vullen elkaar aan waar nodig;

De leerling vertoont bij het exposeren van het werk inzicht te hebben in de relatie tussen architectuur, geschreven taal en het beeldende object.

Colofon

Ontwikkeld door Ruben de Waal, Junior-Directeur educatie
Villa Mondriaan 2024

Dit product en alle inhoudelijke onderdelen daarvan zijn eigendom van Museum Villa Mondriaan. Het is niet toegestaan om dit product of de inhoud hiervan in zijn geheel of gedeelten ervan voor eigen belang openbaar te maken, te kopiëren of op te slaan zonder uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming van Museum Villa Mondriaan. Neem contact op via: communicatie@villamondriaan.nl